

Den Kongelige Fødselsstiftelse

Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn

11. April 2018, Hans Peter Poulsen

Fødselsstiftelsens
døbefont, nu
placeret i haven til
Amaliegade 23-25
i København.

Den Kongelige Fødselsstiftelse

Alle besovede Fruentimmer, som skammer dem at være deres Svangerskab bekiendt, får ... fri Adgang til Hospitalet. ...

Den stærkeste Taugshed forsikrer de Fødende om, at deres Navne og Stand holdes ubekiendte for alle; saa at den eene Søster ei kiender den anden, og den beskiemmede Moder seer ikke sin ulykkelige Datter.

Hvem brugte Fødselsstiftelsen?

- Anonymt fødende, Stiftelsen kender ikke navnet på den fødende (indtil 1908)
- Hemmeligt fødende, Stiftelsen holder den fødendes navn hemmeligt (indtil 1938)
- Almindelige, betalende fødende, navne står som regel i kirkebogen

Det kongelige Fri-Jordemoder-Hus

*Det kongelige
Fri-Jordemoder-Huus
i Gothersgade
(mellem Volden og
Rosenborggade).
Efter litografi.*

Oprettet 1750

Illustration fra Dyre Trolle:
Fødselssstiftelsen i København

Fødselsstiftelsen i korte træk

- 1750 Det Kongelige Fri-Jordemoder-Huus etableres i Gothersgade
- 1757 Frederiks hospital åbnes
- 1759 Stiftelsen overflyttes til Frederiks Hospital under navnet "Det Kongelige Accouchement Huus"
 - fra dette tidspunkt stammer den ældste kirkebog
 - akkuchør = fødselshjælper (ODS)

Det kongelige Accouchement-Hus

Det kongelige Accouchement-Huus på Frederiks Hospital (pavillonen til venstre). Over kældervinduet yderst til venstre stod i årene 1771–1774: »Ulykkelige Børns Frelse«. (Fra Pontoppidans Danske Atlas 1763–64.)

Stiftelsens første kirkebog 1759

N^o V 59 d. 28te Octobr. blev i Frederichs
Hospitals Rike Væst.
N^o
1. Frederich Christian, soldat over Vaaben af Mad^{me} Lunge.
2. Christian Hendrich, soldat over Vaaben af Mad^{me} Linde.
3. Anton Nielsen, som blev Vaaben af Mad^{me} Ravn.
4. Karen Kirstine, Vaaben af Revisors Kierke ved Convent Junck.
5. Johanne Niels Datter, Vaaben af Tomfr. Højseruig.
6. Johanne Kirstine, blev Vaaben af Tomfr. Lunge.
Wands, Datteren varn. Stiftets Raad Hesecher, h^r Lunge,
h^r Inspecteur Ring, h^r Ravn, h^r Inspecteur Hempel.

Den Kongelige Opfostringsstiftelse

- 1770 Den Kongelige Opfostringsstiftelse etableres som en selvstændig enhed
- **1770 den ældst bevarede udsætter-protokol fra Opfostringsstiftelsen (ikke på nettet)**
- 1771-1774 "kasse" til anbringelse af hittebørn

Moderne "babyklap" i Tyskland

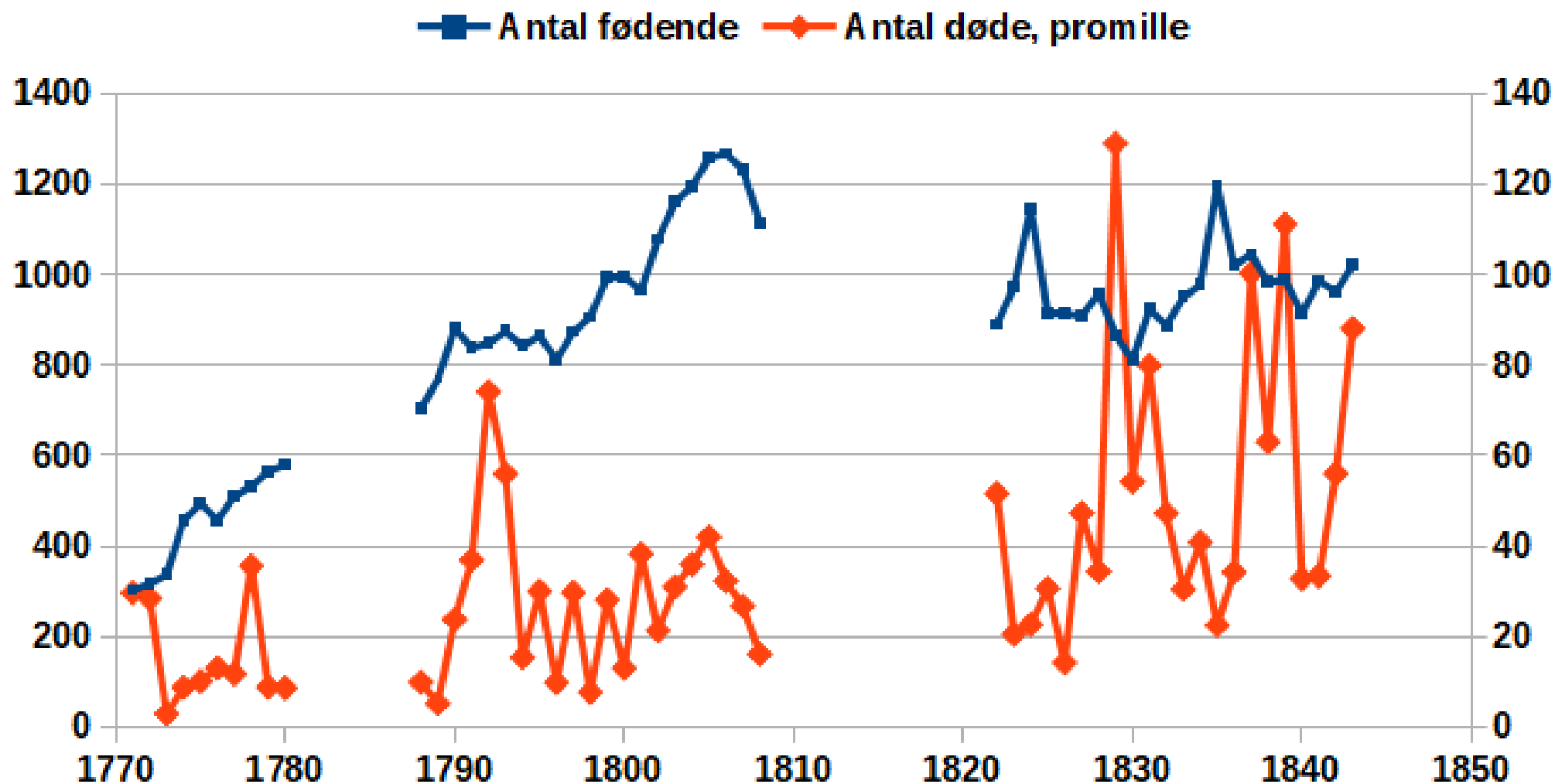

Den Kongelige Fødselsstiftelse

- **1774 Den ældst bevarede hovedprotokol (på Arkivalieronline)**
- 1787 overflyttet til Amaliegade under navnet: "Den Kongelige Fødselsstiftelse"
- 1789 udvidelse med plejestiftelse under navnet: "Den Kongelige Fødsels- og Pleyestiftelse"
- 1804 udvidelse med opfostringsstiftelsen under navnet "Den Kongelige Fødsels-, Pleje- og Opfostrings-stiftelse"
- **1804 den ældst bevarede udsætterprotokol (på Arkivalieronline)**

Antal fødende og døde på Fødselsstiftelsen

**Den Kongelige
Fødselsstiftelse i Kjøbenhavn**

og den der herskende

ondartede Barselseber.

Et Bidrag til Fødselsstiftelsernes Hygieine

af

C. J. Kayser, Dr. med.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1845.

Barselsfeberen

Sammenlignende Oversigt over Barselsfeberens Hyppighed paa Stiftelsen og i Byen.

Aar	Fødende			Døde			Dødelighedsforholdet	
	i Byen	paa Stiftelsen	ialt	i Byen	paa Stiftelsen	ialt	i Byen	paa Stiftelsen
1836	2588	1021	3609	8	26	34	0,003	0,025
1837	2513	1046	3559	20	96	116	0,008	0,092
1838	2554	983	3537	19	53	72	0,008	0,054
1839	2643	989	3632	38	101	139	0,014	0,102
	10298	4039	14337	85	276	361	0,008	0,068

Frederiks Hospital, 1909

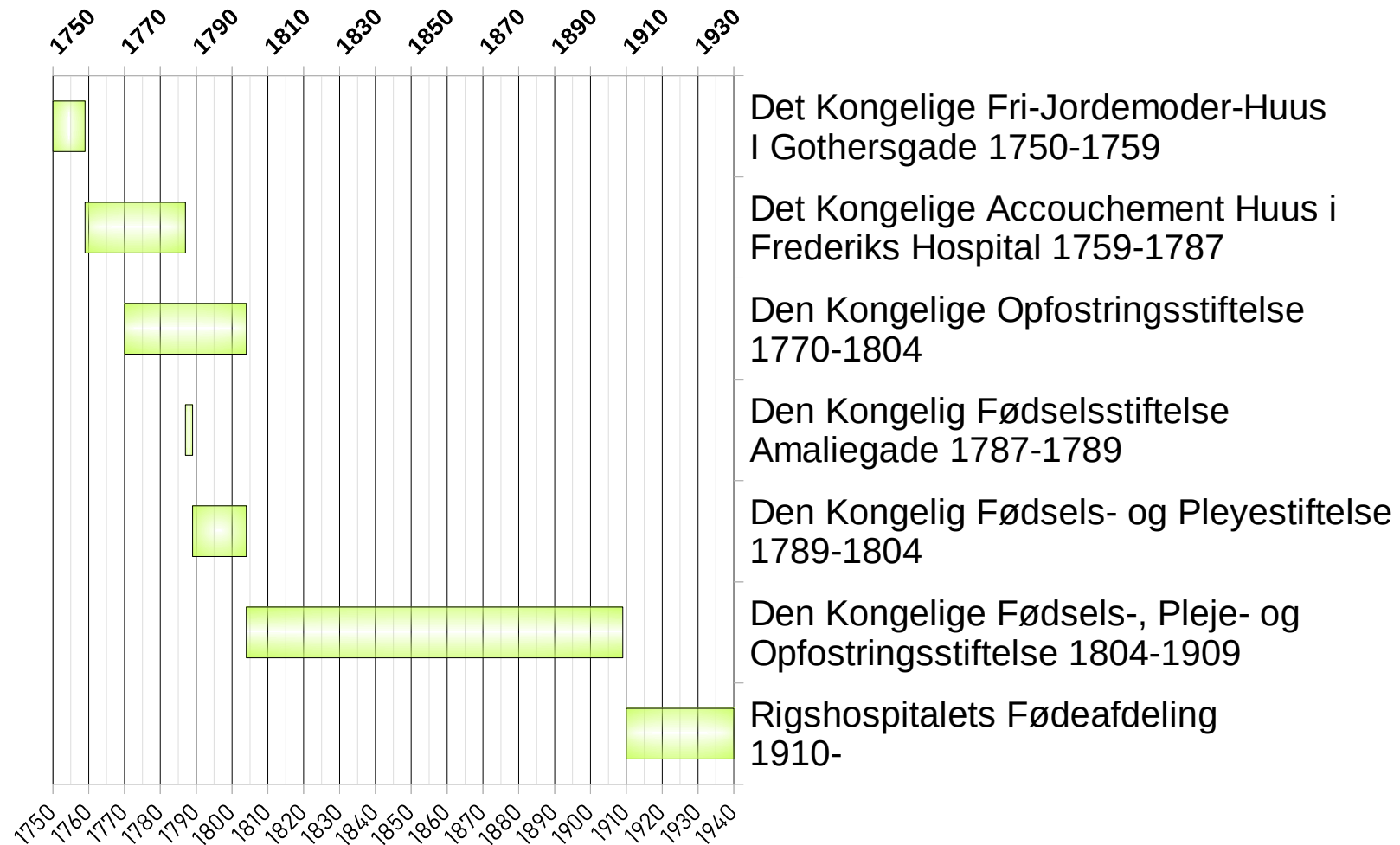

Fødselsstiftelsen i Amaliegade

Foto: Wikipedia

Fødselsstiftelsens navne

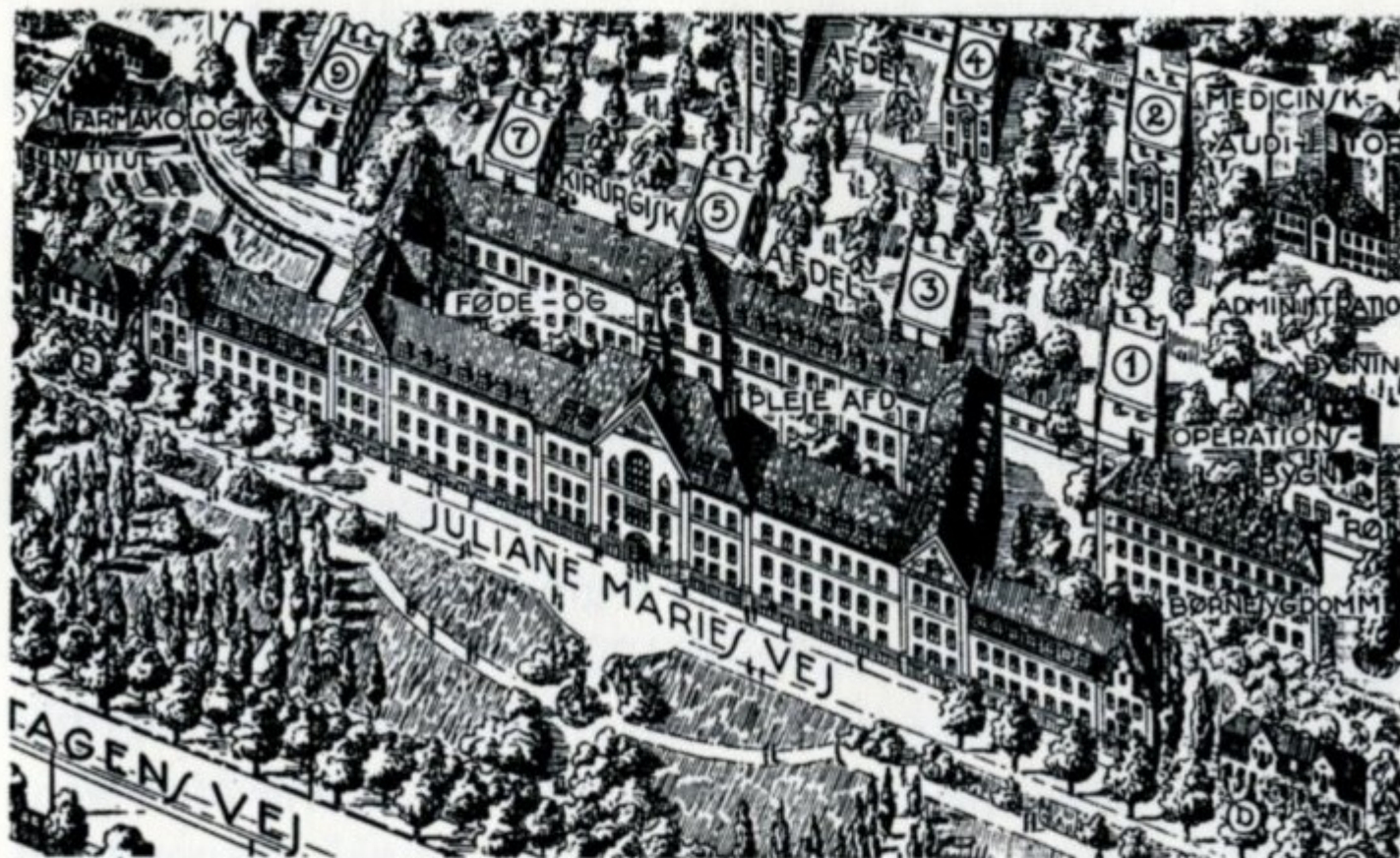

Rigshospitalet

- 1908 det er ikke mere muligt at føde anonymt
- 1910 Fødselsstiftelsen bliver en del af Rigshospitalet
- **1918 den yngste tilgængelige udsætterprotokol**
- **1925 den yngste tilgængelige hovedprotokol**
- 1938 det er ikke mere muligt at føde hemmeligt

Rigshospitalets Fødselsstiftelse

Rigshospitalets fødselsstiftelse på Juliane Maries Vej. Venstre halvdel indeholder fødeafdeling A og den gynækologiske afdeling I, den højre fødeafdeling B, svangre- og plejeafdelingen samt en mindre gynækologisk afdeling. E og D er boliger for de to overaccoucheurer for hhv. fødeafdeling A og B. 1, 3, 5, 7 og 9 er de kirurgiske pavilloner på Rigshospitalet. Tegning af P. Haagen Jørgensen 1934. (Rigshospitalet).

Rigshospitalet 1935

... og nu til kilderne!

Bør- nenes Nr	Modrenes			Børnenes				Paa Fødsels- tidspunktet	Til Pleiestift
	M			Fødsels- dag.	Døds- dag.	Navne			
	de Ugiftes	de Giftes	Bt			Drengenes	Pigernes		
21	18/32			Jan: 9	Jan: 17	Karl Peter Petersen Persson			
22		23/27		11	17	Karlo Kristian Frederiksen			
23	24/28			11	17		Emmy Karoline Andersen		Jan. 30.
24	25/22			11	17	Frederik Ferdinand Nielsen			Jan. 14
25	26/36		Bt	12	17	Karl Theodor Møller			Jan. 14
26	27/20			12	17		Erhardine Jakobine Sørensen		Jan. 22
27	28/24			12	17	Amandus Bernhard Nielsen			

93.

For: Arkivd.
Carolina
cop 10/9'93 i 16
2 8/10' 1906.

93.

Til Pleiestift

afgivne
fra
Fødsels-
stiftelsen

For: Arkud.
Carolina
1899-1903 i St.
28/10-1906.

Jan. 30.

Jan. 14

Jan. 14

Jan. 22

Oplysninger i stiftelsens arkiv

- Om barnet
 - identitet og fødsels- og dåbsdato
- Om moderen (måske)
 - hemmeligholdelse kan frafaldes
- Om plejeforældre
- Om faderen? ... sjældent

Fødselsstiftelsens arkivalier

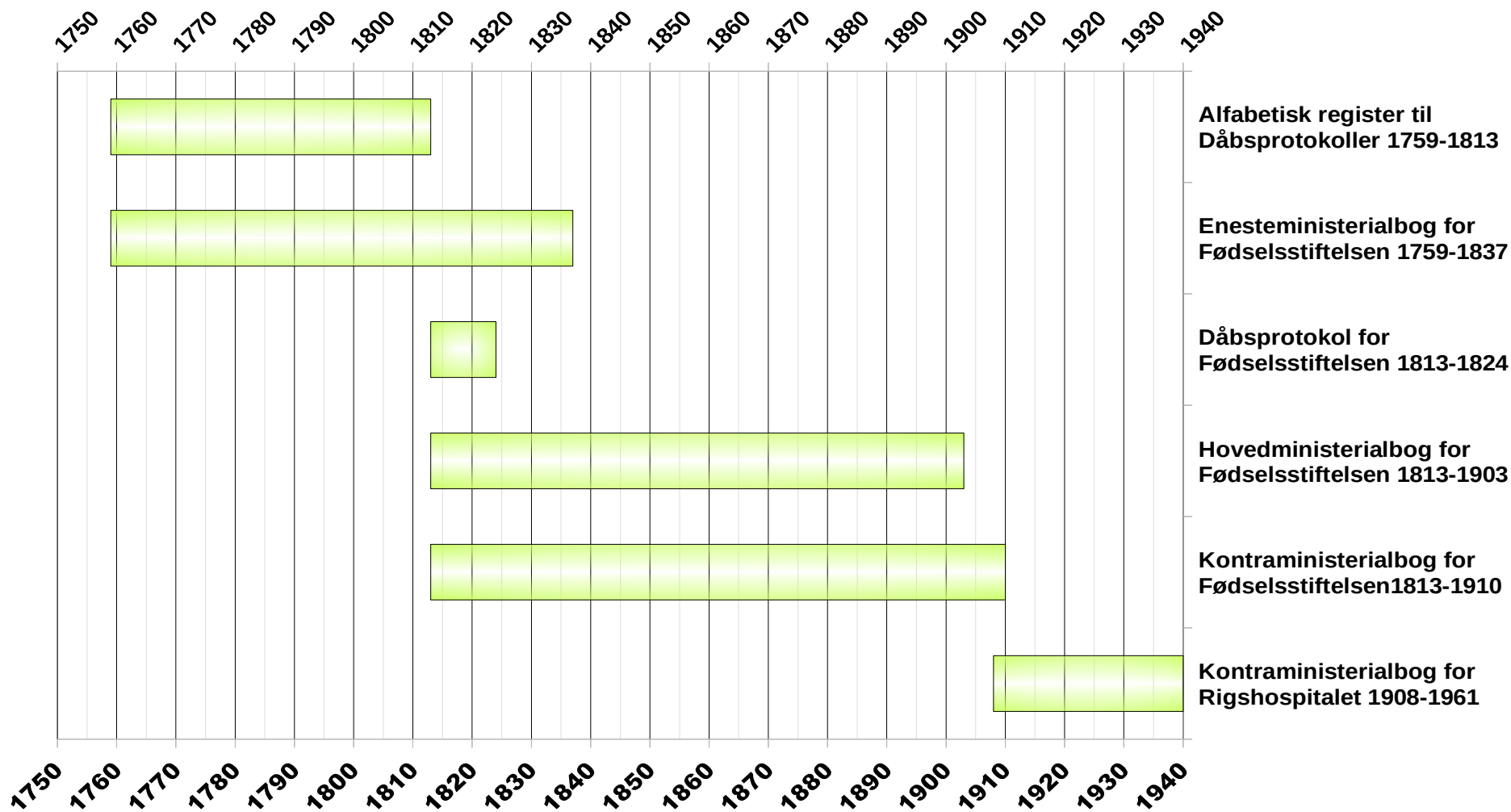
- Kirkebøger - fra 1759
- Hovedprotokoller - fra 1774
- Udsætterprotokoller - fra 1770 / 1804
- den "hemmelige" Protokol over ugifte fødende
- Paternitetserklæringer
- Journaler - fra 1763 med lakuner
- - og meget, meget andet!

Kirkebøger på ArkivalierOnline

- Fødselsstiftelsen
 - Alfabetisk register til dåbsprotokol, 1759-1813
 - Kun hvor fædrenes navn er opgivet
 - Enesteministerialbog, 1759-1813
 - Dåbsprotokol, 1813-1824
 - Kontraministerialbog, døbte, 1824-**1910**
 - Fra 1844 protokol A og protokol B
 - Kontraministerialbog, døde, 1813-1878
- Rigshospitalet
 - Kontraministerialbog, døde fra 1908, fødte fra 1910

Kirkebøger fra Stiftelsen og Rigshosp.

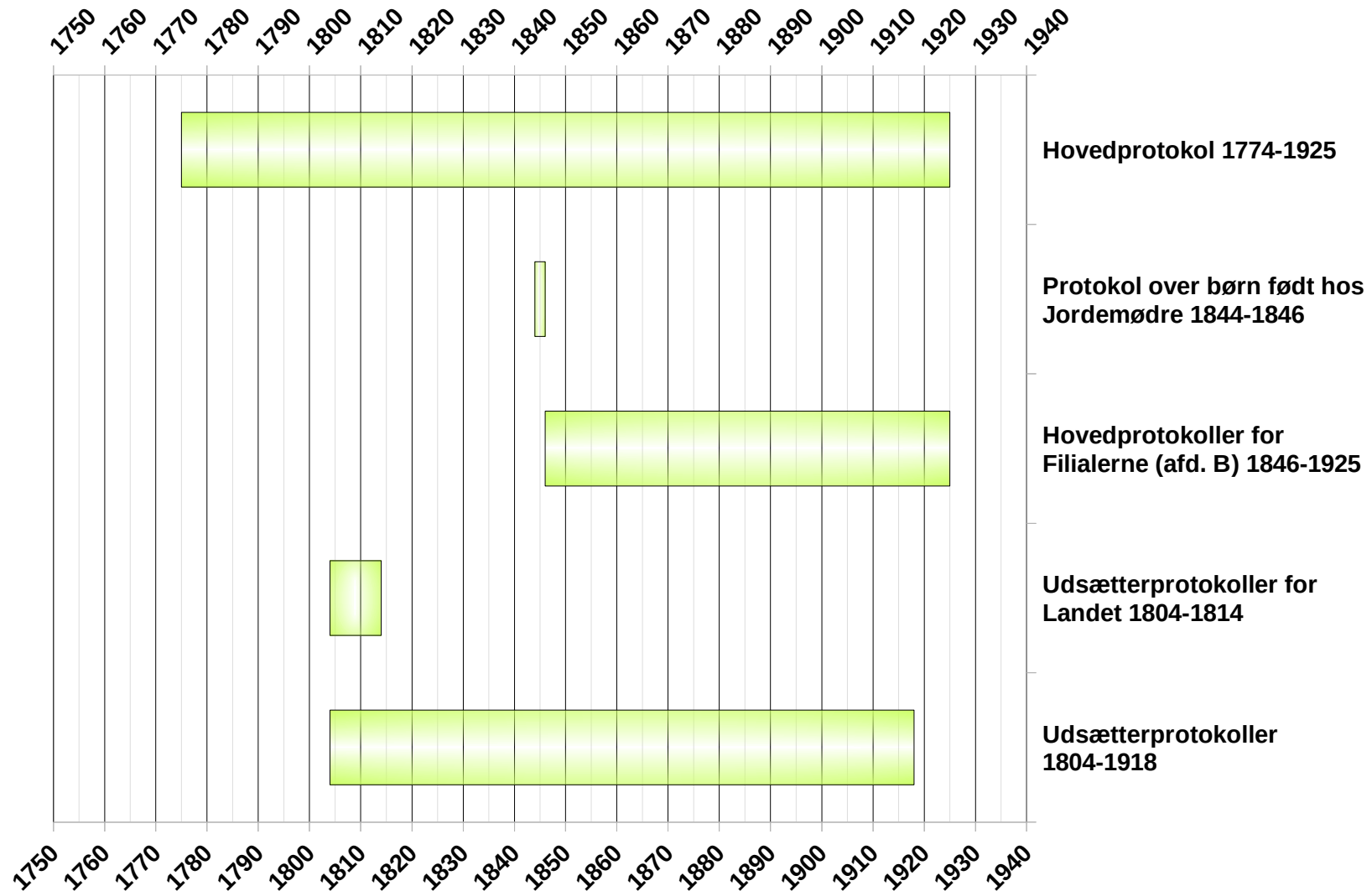

Protokoller på Arkivalieronline

- Hovedprotokol A
 - fra 1774 til 1925
- Hovedprotokoller for filialerne (afdeling B)
 - fra 1846 til 1925
- Protokol over børn født hos jordemødre ude i byen
 - fra 1844 til 1846
- Udsætterprotokoller
 - fra 1804 til 1918
- Udsætterprotokoller for landet
 - fra 1804 til 1814

Hoved- og udsætterprotokoller

Andre protokoller og arkivserier

- Protokoller over kassebørnene (skuffebørn, hittebørn)
- fra 1771 til 1806
- Plejebeviser for børn (returneret ved konfirmationen)
- fra 1792 til 1811
- Paternitetserklæringer (vedkendelse af faderskab)
- fra 1872 til 1921
- Alimentationsbørn (børn af betalende fødende) - fra 1874 til 1894
- Protokol over ugifte fødende - fra 1908 til 1937
- Dåbsattester, skudsmålsbøger (66 stk.) - fra 1774 til 1879
- **... og meget andet!**

Paternitetserklæring

Undertegnede, der er Fader til det af

Sylvia Signe Hansen

i den kgl. Fødselsstiftelse d. *1 Januar* 19*10* fødte ~~pige~~^{Drenge} barn,

giver herved Tilladelse til, at det maa faa mit Efternavn.

Chicago. U.S.A.
~~København~~, d.

18 Januar 19*10*

Navn:

Arvid Andersen

Stilling:

Maler

Bopæl:

3749 Roxbury St Chicago Ill.

Skudsmålsbog for afdød fødene

*Indt. 5/42
alm. 11/42*

*værl. 572
1942*

1

No 3.

3/2 Fjerde Klasse
til Documenter efter Stempletpapirs
Forordningens §. 5. litt. c.

20 Rigsbankstilling Eolv.

Schifter. 1836. Falkenskiold.

Denne Bog autoriseres til Studsmaal for

*Anne Dorothea
Nielsen.*

Kidbent. p 17de August 1836.

Laa

Andre protokoller

Fødselsstiftelsen på Arkivalieronline

Se arkivalier online

På **Arkivalieronline** finder du alle digitaliserede dokumenter. Når du vælger et emne nedenfor, sendes du til Arkivalieronline.

[Kirkebøger](#) >

[Folketællinger](#) >

[Find din slægt](#) >

[Ejendomme](#) >

[Sønderjylland & Hertugdømmerne](#) >

[Vestindien](#) > [Hjælpemidler](#) >

[Øvrige](#) >

[Om Arkivalieronline](#) >

Søg og bestil

I arkivdatabasen **Daisy** kan du søge i Rigsarkivets arkiver og bestille materiale til brug på en læsesal. Søgeresultaterne vises i Daisy.

[Avanceret søgning](#) >

[Log ind](#) >

[Opret brugerprofil](#) >

Søg i samlingerne

Én indgang til alle data i arkivdatabasen Daisy, Arkivalieronline og Indtastningsportalen. Søgeresultaterne vises i **Søg i samlingerne**.

[Avanceret søgning](#) >

Find din slægt

Her finder du kilder, som slægts- og personalhistorikerne ofte bruger. De indeholder alle oplysninger om enkeltpersoner. [Inspiration til nye kilder, tips og triks. Ny i slægtsforskning - få hjælp digitaliseringer på Arkivalieronline.](#)

Navn	Beskrivelse	Læs mere om
Borgerlige vielser	Borgerlige vielser fra perioden 1851-1960: 1851-1923, hvor borgerligt ægteskab kunne indgås hos by- og herredsfogederne, er vielser indført i protokoller vedr. borgerligt ægteskab eller i notarialprotokollerne. Testamenter kan også være indført i sidstnævnte. 1923-1960 er vielser indført i de borgerlige giftfogeders protokoller.	Læs her
Dødsattester	Dødsattester blev indført 1829 i København og 1832 i resten af landet. Ved hvert dødsfald blev der lavet en attest med angivelse af bl.a. dødsårsagen. Et hold af frivillige fra Dis-Odense fotograferer dødsattesterne fra Fyn, og de lægges på Arkivalieronline efterhånden, som projektet skrider frem.	
Erhvervsarkivet - diverse kartoteker	Kartoteker fremstillet på Erhvervsarkivet som hjælpemidler til arkivets samlinger og erhvervsforhold i almindelighed.	
Erindringsmedaljen for krigene 1848-50 og 1864	Ansøgninger fra krigsdeltagerne i de to slesvigske krige. Ansøgningerne indeholder oplysninger om tjenestested, deltagelse i slag, om ansøgeren blev såret og meget andet. Se video 1 om erindringsmedaljerne. Se video 2 om erindringsmedaljerne.	
Familiereftige sager, Københavns Overpræsidium	Københavns Overpræsidium behandlede mange typer af sager. Her finder du registre og journaler til dem, der handler om familieret, herunder adoption, faderskab, børnebidrag og skilsmisse.	Læs her
Folketællinger	Folketællingerne oplister de talte personer husstand for husstand. Indeholder lidt forskellige oplysninger alt efter, hvornår de er lavet. Du finder altid navn, alder, stilling i husstanden og erhverv. Fra og med 1845 indeholder folketællingerne oplysninger om de taltes fødested. Se kvikvejledning til folketællinger	Læs her
Folketællinger, Sønderjylland	Folketællingerne oplister de talte personer husstand for husstand. Indeholder lidt forskellige oplysninger alt efter, hvornår de er lavet. Du finder altid navn, alder, stilling i husstanden og erhverv. Fra og med 1845 indeholder folketællingerne oplysninger om de taltes fødested.	Læs her
Formynderi og værgemål	Her finder du oplysninger om umyndiges båndlagte arv samt værgemål.	
Forsvarets arkiver - Registre og hjælpemidler	Her kan du bl.a. finde navnekartoteker med oplysninger om Forsvarets mandskab og med henvisninger til arkivalier fra Forsvarets Arkiver.	
Fæsteprotokoller og -breve	I fæsteprotokollerne og -brevene er der oplysninger om, hvem der fæstede hvilke gårde samt vilkårene for fæstet. Der er også mange registre til fæsteprotokoller, som endnu ikke kan findes på Arkivalieronline.	Læs her
Fæstevæsen - Registre og hjælpemidler	Her kan du bl.a. finde navneregistre og andre hjælpemidler til fæsteprotokoller og -breve, så du kan finde dine forfædre, hvis de har været fæstebønder.	
Fødselsanstalten i Jylland	Fødselsanstalten (også kaldet Fødselsstiftelsen) blev oprettet i 1910 og var beliggende i Århus i Sankt Johannes sogn. I tilknytning hertil var et pleje- og spædbørnehjem, hvor ugifte mødre kunne bo i op til et år.	
Fødselsstiftelsen i København	Protokoller med de på stiftelsen fødte børn 1774-1925.	Læs her
Kirkebøger - Registre og hjælpemidler	Her kan du finde navneregistre og andre hjælpemidler til en stor del af kirkebøgerne. Registrerne findes også under de enkelte sogne i samlingen "Kirkebøger fra hele landet".	
Kirkebøger fra hele landet	Her finder du kirkebøger fra hele det danske område. Kirkebøger er præsternes protokoller over de kirkelige handlinger, de har forestået. Kirkebøgerne kan du finde oplysninger om fødte (F), konfirmerede (K), bryllups- og døds-	Læs her

Arkivalieronline: "Fødselsstiftelsen i København"

Arkiv	Indhold
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Alfabetisk register til Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelses dåbsprotokoller 1759-1813 (1759 - 1813)
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Dåbsprotokol for fødselsstiftelsen (1813 - 1824)
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Enesteministerialbog (1759 - 1837)
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Hovedministerialbog (1813 - 1903)
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Kontraministerialbog (1813 - 1910)
Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (sogn)	Paternitetserklæringer (1872 - 1921)
Den Kgl. Opfostringsstiftelse	Protokoller over kassebørnene (1771 - 1806)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Alimentationsbørn 1874-1894 (1874 - 1894)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Dåbs- og andre attester, samt patienters skudsmålhbøger (1774 - 1879)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Eksamensprotokoller over jordemodereksamen (1807 - 1837)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Erklæringer om frafaldelse af hemmeligholdelse af moders navn (1881 - 1937)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Fortegnelse over plejebørn her fra staden, der erholder ugentlig understøttelse (1856 - 1861)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Fortegnelse over plejeforældre (1866 - 1894)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Hovedprotokol over de på fødselsstiftelsen fødte børn (1774 - 1925)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Hovedprotokoller for filialerne (afdeling B) (1846 - 1925)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Kopibog over reglementer, vilkår, inventarier med videre vedr. oldfrue og økonoma (1787 - 1812)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Navneregister til alimentationsbørn (1874 - 1894)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Plejebeviser for børn, udstedte af Opfostringsstiftelsen og Fødselsstiftelsen (returnerede ved konfirmationen) (1792 - 1811)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Protokol over de hos jordemødre her i byen fødte børn (i den tid Stiftelsen var lukket) (1844 - 1846)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Protokoller over læredøtre: det vil sige de fruentimmer fra landet (hjemsted er anført) som gives ophold på Fødselsstiftelsen for enten frit eller mod betaling at oplæres til jordemoder (1806 - 1933)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Udsætterprotokoller (1804 - 1918)
Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse	Udsætterprotokoller for landet (1804 - 1814)
Rigshospitalet, Fødeafdelingerne A og B med Plejeafdeling og afdelinger for Gynækologi og Svangre	Protokol over ugifte fødende (1908 - 1937)

Andre arkivalier: kirkebøger

- Hjembæk sogn, Holbæk amt, 1774-1814
 - Fortegnelse over ankomne Børn fra Opfostringshuset i Kbhvn 1781-1807
- Tikøb sogn, Frederiksborg amt, 1765-1780
 - Udførlig beretning om enkelte plejebørn
 - Regnskab over udbetalt plejeløn

Fødselsanstalten i Jylland

- Oprettet 1910 som fødested for ugifte og ubemidlede kvinder
- Overgik til sygehusvæsenet i 1953
- Kaldes også Fødselsstiftelsen i Århus
- Hører under Sankt Johannes Sogn
- Ingen hemmelige eller anonyme fødsler
- Fødselsanmeldelser fra 1924 i Rigsarkivet i Viborg

Litteratur

- Dyre Trolle: *Fødselsstiftelsen i København*
Novo's Fond, 1962, sider: 65
- *Fødselsstiftelser.*
i "SLÆGTEN", 2002, sider: 62-68
Om Fødselsstiftelsen i København og Fødselsanstalten i
Århus
- www.sa.dk/brug-arkivet/laer/intro-foedselsstiftelsen
- Wikipedis: "Fødselsstiftelsen"
<https://da.wikipedia.org/wiki/Fødselsstiftelsen>
og
https://da.wikipedia.org/wiki/Fødselsanstalten_i_Jylland